

LACKFI JÁNOS

Egyensúly, koponyagyűjtemény

Megismerem az épületet, ez az a csarnok, ahol a téglákat raklapoztuk, majd ezüstös műanyagnyállal tekerjük körbe a srácok, de most sehol egy téglá, kihalt az egész, ötször akkorának tűnik, mint amikor telepakolják. Magányos dobos ül az egyik sarokban, körülötte dobszerkó, videoklip kezdődik, indul az alap, tup-csz, tu-duptup-csz, tup-csz, tu-duptup-csz, tubidubi-tup, tu-duptup-csz, tubidubi dubidubi, duptup-csz, a dobos variál, de nem lendül bele igazán, olyan, mint egy maraton futó, hosszú távra rendezkedett be. Mindig cifrázza kicsit, aztán visszatér az eredeti ritmus, várnánk, mikor lép be a basszusgitár, finom akkordokkal a szóló, dudorászva az énekes, hiába pásztáz körbe a kamera, nagy semmi, csupasz légköbméter, a dobos aprítja tők egyedül. Mégis valami dudorászás, zenének fura, hüm-hühüm-hüm, tup-csz, tu-duptup-csz, hümhüm, hühüm, tubidubi-dup, tu-duptup-csz, nagyon gáz így együtt, modern zene, három öltönyös sznob ürge hallgatja unottan egy koncertteremben.

Lassan áttűnik a kép, kandallóban lobog a tűz, azt nézem, szabálytalanul szabályos ropogás, tubidubi-dup, tu-duptup-csz, valaki tényleg hümmög hozzá, de ahhoz, hogy lássam, honnan jön az emberi hang, el kell fordítanom a fejem, mintha el kellene fordítanom a világot, ez egy szobai földgömb esetében gyorsan megy, könnyedén gördül, az egész földnél nagyobb a macera. Fordítom, nyikorog, nem mozdul, szép lassan mégiscsak átzuhan fölöttem a plafon, rajta lobogó gyertyafény, beesett arcú, szemüveges, kopaszodó pasast látok, fotelban ül, kardigánban, alatta rongyszőnyeg pokrócok, könyvet bogarász, ahhoz hümmög, nem mint aki nem tud eléggé olvasni, hanem mint akinek nem elég a néma olvasás, hunyorított szemmel koncentrálni, mellette, a karszék karfáján jegyzetfüzet, abba irkál időnként ceruzával.

Gondoltam, megszólalok, csak úgy próbaképp, mondjuk, hogy helló, vagy hogy szomjas vagyok, és tényleg szomjas voltam, össze volt tapadva a szám, ez valami kásás ragasztó, szárazon zörgött a nyelvem, giling-galang.

Höö, löhhö, mondtam, végül is kezdetnek nem rossz duma, az a hülye, aki nem érti, a pasas összehúzott szemmel felnéz, dünnög,

Felébredtünk, mi?

Akkor most enni kell, inni kell,

nincs mese.

Teával itatott, kezdtem kiolvadni, mint valami jégbarlang, úszkáltak bennem kis szigetek, emlékszilánkok, mi volt azelőtt, a dobszóelőtt, a csörtetés a tájban, hold alatt, csillagok alatt, szabadulás és rémület, kezdett befelé kúszni a hideg, a fáradság, a kialvatlanság megállíthatatlanul, az ujjam hegyétől a szív felé.

Csicska voltál, mi?

Mondta, és a számba adott egy darab valamit, az ízek elkezdtek kígyózni befelé, fűszerek meg zöldségfélék, de fogalmam se volt, hogy mi ez, meg akartam kérdezni, a hangom nyekeregve engedelmeskedett,

Mi ez?

Nevetett, hogy:

Gombakolbász.

Kolbász gombából.

Szárítom, füstölöm, fűszerezem, hozzáadogatok zellert, répát, paprikát, paradicsomot, eddig mindenki meglepődött rajta. Mondjuk a mindenki nem olyan sok ember, az a néhány, aki erre jár. Akiket beengedek. Te se fogsz itt parkolni, hapsikám, ha ettél, szépen kelj föl, járkálj a lakásban, le ne ülj, pillanatok alatt visszaerősödsz. Ha még pár napig itt heverészel, úgy elfogy a combizmod, hogy csak gyógytornával tudsz rendesen talpra állni. Egyensúly, apukám, egyensúly, édesapa. Ezt ne feledd el, a többi baromság. Emberek kiagyalta baromság.

Ezért is vagyok én itt, mert itt lehet egyensúlyt teremteni, nem zavarnak be a többiek. Annyit veszek el, ami az enyém, nem többet. Két szobát fűtök, egyensúly. Hullott gallyakkal, egyensúly. Nem eszem meg az állatokat, az állatok sem engem. Egyensúly. A nappal kelek, a nappal fekszem, csak télen toldom meg gyertyalánggal, amit a méhek viaszából nyerek. Marad viasz nekik is, nem zsákmányolom ki őket. Ha a méhek eltűnnek, a civilizációnknak vége. Egyensúly. Ketten vagyunk a libikókán, én meg a világ, így örözik meg a tökéletes egyensúly. Az élőket hagyom az élőkre, holtakkal beszélgetek. Egyensúly. Kijegyzetelem, amit olvasok, hogy szigetek maradjanak az agyamban, szilárd talajnak. Máskülönbent mindent elvisz az áradás. Egyensúly. A természetnek adom magamat, ő is ad nekem ajándékaiból. Gombát,

Részlet a *Levágott fül* című regényből.

füveket, zöltséget. Egyensúly. Az embereket gyűlölöm, mindig kell nekik valami. Felrúgják az egyensúlyt.

Rendes gyereknek látszol, lereszeltem azt a nyomorult láncot a lábadról. Kiszabadítottalak. Adok ruhákat, mindent. Elégettem a régi gönceidet, táplálják a meleget. Elégettem a múltadat, de a jövődet nem kaparom ki helyetted a tűzből. Egyensúly, ne feledd. Nem maradhsz itt, keresni fognak, nem hazudozom miattad. Senki miatt nem hazudozom, nincs az az ember, nincs az az Isten. Egyensúly. Ha elkezded a hazudozást, meg fog rágcsálni, először csak a végtagjaidat eszi le, aztán felfalja a szívedet meg az eszedet is. Oda az egyensúly.

Áramlani, fiúcska, ahogy a patak. Figyelted már? Kitölti a medret, egyenletesen. Kiszintezi, mint a kőműves. A horpadásba betüremkedik, a dudorokat körbefolyja. A fát elhordja a hátán, a követ körülöleli. Egyensúly. Ahogy a szél megy az ágak közt. Ami könnyű, azt megmozgatja. Cibálja. Letépi. Eltöri. Ami nehéz, azt ringatja. Ami szilárd, azt finoman simítja, mikroszkopikusan koptatja. Egyensúly.

Nem veszlek ide, szó sem lehet róla. Az ember mind zsarol. Táplálékot, szeretetet, törődést, időt. Az időm ki van egyensúlyozva. Nem férsz bele. Ne haragudj, vagy haragudj, bánom is én. Régen lemondtam arról, hogy bárkinek megfelelek. Hogy a frászkarikába? Mindenki mást akar, és mindenki nagyon. Már a családomnak is képtelen voltam megfelelni, nem voltam elég jó. Nem volt egyensúly. Mire rájöttem, már késő volt.

Neked még nem késő. Csináld meg a magad egyensúlyát. Mindegy. Érted, érted. Nem érted, nem érted. Nincs türelmem kideríteni, okoska vagy, vagy fajnó. A természet legyen veled. Éledezel, mi? Oda-fagyta volna, bölcs dolog télen meglépni. Igazán bölcs. Na, most egy óra hosszat nem szólok hozzád, azalatt szedd össze magad. Túl sokat beszéltem, kipótólok csönddel. Tudod, egyensúly. Addig olvass, gondolkodj, egyél, igyál, vagy fordulj fel, bánom is én. Minél hamarabb állsz készen az útra, annál jobb nekem. Egyensúly.

Mindezt egyenletes, zümmögő hangon nyomatta, mint valami ketyós imádságot, lassan, megfontoltan, tisztán ejtette a hangokat, akár egy beszédnár. Közben finom ráncok képződtek az arcán, lehet, hogy csak a gyertyafény miatt, ahogy összevissza lobbogott. Mintha zakkant művészfilm forgatására kerültem volna, könyvek a falon, képek, pipák, furulyák, csapdosott a fény, éjjeli lepke. Feltápaszkodtam, zsi-

badás ömlött rajtam végig, mint amikor beáll a zuhany alá az ember, lábam rogyadozott, hátam, nyakam, karom nyújtóztattam, végignéztem magamon.

Gyapjúnadrág, buggyos ujjú ing durva szövetből, kötött mellény: mintha ez a fickó lennék fiatalabb kiadásban, ilyen ruháim életemben nem voltak. Bolyhos zokni, amitől bizsergett a lábam, mintha forró vízbe léptem volna. Megköszörültem a torkom, próbáltam megköszönni mindent, választ nem kaptam, a pasas felnézett a könyvéből, tekintete, mint a snitzer, odalépett a kandallóhoz, egy vasállványról leemelt egy pohár gőzölgő teát, odanyújtotta. Beleszippantottam, trágyadombillat, nem akartam finitorogni, biztos mindenféle élettani hatásai vannak, az összes lepra, pestis, AIDS meg rák úgy menekül majd belőlem, mintha géppinyuval lőnének rájuk.

Legyőztem az undort, belekortyoltam, megégettem a nyelvem, de legalább éreztem, hogy élek, az olvasás folytatódott, erdőtűz terjedt bennem, pezsegtek ereim, gyomrom, agyam izzva pörögni kezdett a tengelye körül, szemem könnyezett, orrom eleredt, homlokom izzadt, hátgerincemen rodeóztak lefelé a cseppek. Lesápadtam, és rekedten megkérdeztem, megvan-e a cipőm.

A pasas szemrehányóan felnézett könyvéből, az asztalra mutatott. Ott heverték a pénzeim kimosva, megszáritgatva. Fellélegeztem.

Körbebillegtem a szobámban, dédelgettem a teás poharat, néha kortyoltam, a feltámadás folytatódott. A falon a vakolat feldobálva, göcsörtösen, nagyon művészi. A gerendák girbegurba fák, vörösesre mázolván, felettük szőrös deszkaplafon ugyanolyan vörösen. Apám komázná, megértenék egymást ezzel a palival. Csak itt kire vadászna, nincsenek csajok. Vagy ez a fickó is lejár nyulászkodni a környékre? Talán guru, és csomót kötött rá, kimedítálja fejéből a nóciket. Egyensúly. Felaggatva kötegekben gyógynövények. Egyensúly. A kandallópárkányon almadarabkák aszalódnak. Egyensúly. A polcokon bizarr tégelyek, mi lehet bennük? Pálinka? Különböző ecetek, olajok? Egy mini koponyagyűjtemény, gondolom, egér, pocok, madarak, talán macska vagy nyest. Nincs odaírva, hapsikám úgyis mindent tud. Minek írogatna tök feleslegesen. Egyensúly. Könyvek a jógáról. A keleti vallásokról. A nyugati vallásokról. *A bor filozófiája. Eper és lekvár. A viola hatalma. Független labirintus. Útérintő. Zsákbaugrás. Felkelési viszketegség. Ram szesz még nem volt ilyen háttással. Horgolt lelkek szénaszárnyon.* Vagy én hü-

lyültem meg, vagy a gyökér címekre ugrik a pasas. Egyensúly. Fellapoztam az egyiket:

Ha megfúvód a furulyát, légoszlop képződik, tömör henger, mely maga a feszültség, a mozgásban lévő állandóság. Légy te a levegő. Légy te az áramlás. Légy te a lényegtől kiürült fa, melyet betölt a légnemű lényeg. Légy te a mindenség magva, egyben semmiség. A tökéletes érdektelenség elvezet arra a pontra, ahol a felröppenő madár nyomán ringatózó ágvég csontujjával érinti ujjlenyomatodat. Ahol a víz-csepp földet érve szétporlik atomjaira, majd visszafröccsen a kiindulási pontba, újból cseppé hasadozik, és mint pisztolygolyó, felszívít a magas légkörbe.

Becsuktam. A könyvek pont úgy beszélnek, mint a pasas. A pasas úgy, mint a könyvek. Vagy ő írta mindet, vagy a könyvek hozták őt létre. Lehet, hogy a pasas nem is létezik valóságosan, csak valami mátrixban, ahol a könyveket író fickók tudata találkozik? Vagy nekem ártott meg a jégkorszak? Átfagytak az agyi pályák, zártatosak, vagy mi. Lehet, hogy a tudatom programozza ezt a lakást? Mégis meghaltam, és az agyam utóműködik? Vagy ez a pasas programoz engem? Ő a Nagyfőnök? Hittanórán nem így nézett ki. Csörömpölést hallottam, hátrafordultam.

A pasas a kandallóhoz lépett, és egy hosszú nyelű lapáttal egy fonott kosárába lapátolt valami térszta-plecsniket, amelyek eddig az áttüzesedett téglákon sülték. Odatartotta elé, kenyérillat. Leültünk az asztalhoz, előkerült a gombakolbász, babsaláta fokhagymával. Levette a polcról az egyik orvosságos kinézeti üvegcsét, és félujjnyit töltött belőle két apró cseréppohárba. Méregzöld volt, kesernyés, és mikor lenyeltem, mintha két hatalmas tenyér tapsolt volna a szemem előtt.

A pia megint beszédessé tette gurumat.

Minden a fejedben zajlik. Ha valamit elvesztesz a nappalidban, ne menj ki az utcára megkeresni, csak mert több ott a fény. Ha van a zsebedben egy négy-szögletes tárgy, amelyen keresztül a világ kiszívja minden agyadat, inkább dobd a Niagara-vízesésbe.

Nincs jó és rossz, nincs fekete és fehér, csak a gondolkodásod vagy a látásod alakítja át a dolgokat. Egyben van minden, és egyben is marad, amíg szíj-jel nem darabolják, hogy így manipuláljanak.

Valaki lelassított videókat csinál arról, hogyan tör szét öntöttvas golyóval teljesen használható kocsikat, és millióan nézik. Valaki videókat csinál arról, hogyan rakja össze manikűrözött, műkörmös ujjjaival a neten rendelt legókat, és millióan nézik. Valaki has-

táncos mozgással közöselést imitál, rázkódva, mintha teherautóban ülne, és millióan nézik. Valaki az ónos esőben megpróbálja behúzni a kerítés mögé utcára kitett kukáját, és millióan nézik. Valaki pucsitott fenékkal súlyokat emel, nő létére a bicepszét fitogatja, és millióan nézik.

Mindez mire jó? Ettől laknak majd jól az éhezők. Ettől nem gyűlik össze Dubrovnik csodás partjain több tonna tengeri szemét. Ettől hull ki a gyerekka-tonák kezéből a gépfegyver. Enélkül meggörbülne a világ gyémánttengelye. Az emberek ülnének hülyén, néznének maguk elé, rágyújtának, és bámulnák a füst kacskaringóit. Néznék a lombok átrendeződését. Nem a net előtt érné őket az alkony, és nem ott a hajnal. Nincs két egyforma vérző égbolt. Neked is meg kéne találnod a súlypontodat. Fülön fognod a sorsodat.

Tovább is volt még, úgy látszik, a sok csönd fecsegővé tette, lebillent a sóder a platóról. Az álom betonkeverője kásahegyet zúdított a nyakamba, hiába próbáltam figyelni, eltántorogtam a kanapéig, és visszamerültem a semmibe.

Álmomban háton feküdtem, a magasba meredve vártam, amíg az égen feltűnő apró piszok lassan elkezd növekedni, hízni, puffedni, labdává kerekedni, és hatalmas vízgömb gyanánt arcomba puffan. Ám orrom hegyét is alig érintette, az utolsó pillanatban visszafordult, mindent elsőprő erő röpítette vissza a magasságba, kezdett szédítően távolodni, zsugorodni. És ezt eljátszotta velem vagy ezerszer. Álmomban ennyinek éreztem.

Aztán darázs keringett az arcom körül, próbáltam elhessegetni, de nem tágitott, felébredtem, reggel volt, odakintről pásztorfurulya dűnnyögő hangja hallatszott. Összeszedtem magam, belebújtam az ágy mellett álló bakancsba, felvettem a rám terített kabátot, felmarkoltam az asztról a pénzt és a kikészített két szendvicset (nyilván gombakolbászos).

Támadt egy ötletem, könnyedén leemeltem a polcról a tegnapi, sötétzöld üvegcsét, zsebre tettem. Kiléptem a vadonba, látszott a leheletem a csípős hidegben. Tiszta köd gép. A fák a legaprólékosabb türelemmel mind ezüstre festve. Az utolsó gally, az utolsó levélfoszlány is. Nem lepott volna meg, ha csávókám közli, hogy ő csinálta, míg aludtam. A furulyázást abbahagyta, kezét szorított velem, ujjai jéghidegek, fogalmam sincs, minek furulyázik a hidegben csonttá fagyott kézzel. Egy maga rajzolta térképet is átnyújtott. A bal zsebemre mutatott, ahová a lopott üvegcsét rejtettem.

Óvatosan a zsályával!